

Uredništvo in upravništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta šte. 6, II. nadstropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna šte. 20 m.

Proti laži je najboljšo sredstvo, da se takoj popravi, ker sveže rane se lažje zdravijo kakor zastarane.

Sv. Frančišek Saleški. — Filoteja III. 5.

Novo prijateljstvo med Jugoslovani in Italijani.

Čimbolj gotovo postaja, da bo Italija vojaško poražena izšla iz te vojske, tembolj se oprijemljejo zadnje bilke, da bi namreč Avstrija po notranjih nemirih in homatijah izgubila prednosti, ki jih je priborila njena armada na bojnem polju. Italijanska vlada, ki je pred kratkim še hotela jugoslovanske pokrajine spraviti pod laško gospodstvo, milo vabi Jugoslovane v svoj tabor in hoče pridobiti njihovo zavezništvo v boju proti Avstriji. Italijansko časopisje hoče zdaj naenkrat Jugoslovane odrešiti. Poslušajmo nekaj časniških glasov!

„Gazette de Lausanne“ piše, da je razmerje med Italijani in Jugoslovani od začetka vojske bilo jako malo prijateljsko. A izza zadnjih tednov je nastal značilen preobrat. Italijanski listi pišejo, da mora Italija, ne da bi se odrekla svojim zahtevam, iskati sporazuma z Jugoslovani. Polom cesarske Rusije je položaj čisto izpremenil. Prej je bila neodvisna Jugoslavija predstraža panslavizma in kot taka nevarna Italiji. Danes ni več tako. Danes je v interesu Italije, da pomaga iz habsburške monarhije ustvarjati neodvisne narode. Glasilo italijanskega ministrskega predsednika Orlanda piše sedaj naenkrat, da mora Italija nasproti Jugoslovanom igrati isto vlogo, kakor Francija l. 1895. nasproti Italiji, namreč pomoči jim mora do neodvisne državnosti, da se osvobode avstrij. jarma.

Dalje naglašja, da je ta poziv, ki je prišel od italijanske strani, pri avstrijskih Jugoslovanih našel ugoden odziv. Danes je zbližanje Jugoslovanih z Italijani z ostjo proti Avstriji na dnevnem redu v italijan. časopisju.

Tudi Jugoslovanski klub na Dunaju je začel peti to pesem. V državnem zboru je dr. Benkovič govoril za sporazum Jugoslovanih z Italijani. Mi smo gotovo pristaši narodnega sporazuma, a čudno se nam pa le vidi, da je Jugoslovanski klub sedaj pozabil na Gregorčičevo pesem „Soči“ in začel čisto nasprotno politiko. Vsak pameten človek vendar vidi, da se Italijani laskajo Jugoslovanom samo radi tega, ker so vojaško tepeni. Saj je komaj nekaj mesecev, kar so Italijani še obsipavali naše slovanske pokrajine z granatami in razdevali naše vasi in mesta. To je Jugoslovanski klub že pozabil in se ponuja Italijanom.

Kam more dovesti tako kratkovidna politika? Če bo Jugoslovanski klub za antanto letal, bo daleč zavozil slovensko politiko!

Trocki je objavil tajno pogodbo, ki jo je Italija sklenila z antanto. V tej pogodbi je izraženo, da hoče Italija Trst z okolico, Goriško in Gradiščansko, celo Istro do Opatije in otoke, največji del Dalmacije in kos Kranjske. Zdaj nam naj pa odgovore poslanci Jugoslovanskega kluba, kako bi izgledala Jugoslavija, ako bi se ta namera, za katero je Italija vstopila v vojsko, če bi se bilo to uresničilo?

Avstrija bi bila razbita, to je res, to bi bila tolažba za razne vročekrvneže. A razbiti bi bili tudi mi! Tudi Slovenci bi bili razkosani in izročeni popolni pogubi! Za vse čase bi bili uničeni naši upi po bodočem razvoju.

Pa če reko: Saj je sedaj ta nevarnost odstranjena po laškem porazu, tedaj jim rečemo: To je le trenutno! Italijanske želje niso uničene, ampak bodo živele dalje. Taki načrti, ki so prišli v kri in meso celemu narodu, ki so buknili na dan leta 1915. s tako elementarno silo in pognali v požaru navdušenja ves narod v vojsko proti nam, ne ugasnejo več. Pri prvi priložnosti bo Italija zopet začela boj za uresničenje svojih teženj.

Ako danes Jugoslovanski klub porablja vsako priliko za oslabiljenje monarhije v prilog antante, s tem slabi našo slovensko stvar!

Ovaduštvo in podobne reči.

VI.

Koncem kratkega zadnjega člančiča smo omenili nad vse značilni spis, ki je prišel na Dunaj od poveljstva jugozapadne fronte. Nazivljamo ta spis „nad vse značilen“ in sicer nad vse značilen za značaj tistih spletkarij, ki so se vršile ob gotovi dobi neprenehoma zoper našo deželno samopravo.

LISTEK.

Čudne zgodbe in dogodbe.

Piše Janez Obglavljen.

VI.

Znamenita sodnijska obravnava in njene mednarodne posledice.

Poljančeva Marijana je bila obtožena težkih prestopkov in je morala pred sodnijo. Strašno ji je bilo hudo, ker v svojem življenju še ni niti v mislih, kaj šele v dejanju prelomila nobene postave, ne cesarske ne božje, razen tistih malih grehov, ki jih naredi, kakor pravijo, celo pravični sedem na dan.

Sodnik ji je prečital obtožnico. Bila je obtožena sledečih težkih pregreh: Prvič, zaničevala je naredbo, po kateri je prepovedano dajati perutnini zobanje, in je s tem težko ogrozila človeško prehrano. Drugič, zamolčala je, da ima štiri glave perutnine in je priznala eno samo kokoš z imenom Kikerikov. Tretjič, ni oddala niti enega jajca za splošno aprovizacijo.

„Povejte, Marijana Bobek, po domače Poljančeva, ali se priznate krivo!“

Marijana je komaj dihnila: „Ne, ne!“

Naprej ni mogla in se je jokaje zgrudila na obtožno klop. Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, kot priča zaslišan, je obtožbo potrdil v polnem obsegu.

Iz Poljančeve Marijane ni bilo spraviti nobene besede več, in gotovo bi se bila obravnava zanjo končala s strašnim izidom, da se ni zgodilo nekaj takega, kar je še sodniku sapo zaprlo.

Skozi odprta vrata prikoraka z dostojanstvenim korakom petelin Kikerikov, skoči na mizo pred sodnika, stegne vrat in na glas zapoje:

„Kikeriki!“

Sodnik se sesede na stolu, zapisnikarju pade pero iz rok, petelin pa izpregovori:

„Izpustite obtoženo Marijano Bobek, po domače Poljančevo na prosto, ker je nedolžna! Zahtevam, da se mene zasliši kot pričo!“

Sodnik je bil ves preplašen in ni vedel, kaj bi storil.

Petelin Kikerikov pa je zahteval, da se ga zasliši, in sklic se na najnovejšo naredbo pravosodnega ministra zahteval, da se ga v njegovih „vajanjih ne moti, ampak mu pusti svojo o, da prosto, četudi v kurjem narečju, izrazi svoje pričevanje po svoji najbolji vesti in vednosti.“

Temu se ni dalo oporekati in petelin Kikerikov je začel svojo izpoved.

„Poljančeva Marijana, popolnoma neoporečna oseba, ni ničesar zakrivila, kakor bo razodelo moje pričevanje. K prvi točki: Ona ni zaničevala naredbe, po kateri je prepovedano dajati perutnini zrnje, ampak jaz sam sem to storil in tudi svojim kokošim ukazal, da imajo skrbeti samostojno za svojo aprovizacijo. K drugi točki spomnim, da ni ona ničesa utajila komisiji, ker je bila tako prestrašena, da še govoriti ni mogla, ampak jaz sem dal ukaz da se kokoši skrijejo.“

Petelin Kikerikov se je obrnil na to k Pankraciju Mladinu:

„Pri tem se je dogodilo nečuvveno dejstvo, da je tukaj navzoči Pankracij Mladin, komisar za ljudsko prehrano, mene na časti razžalil, ker me je javno, to se pravi, pred pričami in izvršujoč uradno dejanje, imenoval — kokoš. Vsled tega dvignem proti njemu obtožbo radi razžaljenja časti.“

Pankracij Mladin se je prestrašil in je zajecjal: „Jaz sem nedolžen, nisem nič slabega mislil, saj ne razločim...“

„Nobenega izgovora,“ je strogo dejal petelin Kikerikar. „Kot komisar za prehrano morate uradno razločiti petelina od kokoši.“

Položnice smo priložili današnji številki. Cenj. naročnike prosimo, da iste takoj izpolnijo in odp.

Bilo je v drugi polovici l. 1916, ko je došel omenjeni spis na Dunaj. Bila je to neke vrste obtožnica zoper deželnega glavarja, ki so ga dolžili — **veleizdaje**. — Utemeljitev te nesmiselne obdolžitve je obstajala večinoma iz citatov iz raznih javnih dr. Šusteršičevih govorov. Bila je cela zbirka posameznih iz logične zveze iztrganih stavkov. Zaključek: Predlog, da se deželni glavar takoj zapre in postavi pred vojno sodišče.

Podpisal je to „obtožnico“ neki general, a vidiralo jo je poveljstvo jugozapadne fronte.

Generala ne imenujemo, ker ga smatramo razmeroma še nedolžnim. Bil je brez dvoma žrtev gradiva, katero so mu donesli. Kteri ljudje so to storili, se doslej še ni dognalo. To je skrivnost, za katero vedo ovadniki. Mogoče pa je, da pridejo ob svojem času tudi ti poštenjaki na dan!

Vsekako so morali ovadniki imeti velik interes, spraviti dr. Šusteršiča v nesrečo, ker treba je bilo zelo velike marljivosti, da se je spravilo skupaj toliko izrekov iz nešteti javnih govorov našega deželnega glavarja tekem cele vrste let. A ovaduhi so s sigurnostjo računili, da se bo to plemenito delo izplačalo! Bila je ugodna doba za to. Vsaka prosta beseda se je ob tistem času smatrala kot „veleizdaja“. Zlasti če se je šlo za Slovana. — Dr. Šusteršič je vedno govoril moško in odkrito, kadar se je šlo za pravice in koristi ljudstva tudi ostro in brezozirno. To je šlo skozi četrto stoletja. Kaka zlobna premetenost, spraviti se na te govore, prešturirati jih od prvega do zadnjega, trgati ven vsak oster stavek, vsako ostro besedo in z lopovsko umetnostjo sestaviti obtožnico radi veleizdaje zoper moža, ki je znan po celem slovanskem svetu kot neomajno zvest svojemu vladarju in ki je ravno to zvestobo skrbno negoval tudi ob časih, ko je stal v najostrejši opoziciji zoper razne vlade. Kako stalno in natančno je vsigurno ločil vlado od države in vladarja! Zvestoba do države in vladarja — neizprosni boj zoper slabo vlado, to je bila njegova jasna opozicijska naloga, ki je zvenela iz najskrajnejših opozicijskih govorov. Tisti lopovski denuncijant pa, ki je skoval omenjeno obtožbo, je skrbno zakril to zvezo in spravil v blestečo luč samo ono, kar je smatral da služi njegovim temnim smotrom.

Sodnik je mignil zapisnikarju, naj dene to na protokol, in dejal:

„Tako, petelin Kikerikar! Pustil sem te govoriti in priznam, da si dokazal nedolžnost Marijane Bobek, a to gre le na račun tvoje hudobije in nepokornosti do visokih naredeb. Zato si ti sedaj obtoženec, in ker si s svojim obnašanjem pokazal, da si zakrknjen in nepoboljšljiv grešnik, se lahko zaneseš, da ne boš poceni prišel odtod. Zapisnikar! Le pišite, da se sedaj obtožba proti Marijani Bobek prenese na petelina Kikerikarja, in sicer glede vseh točk: glede zobjanja žita, glede prikrievanja kokoši in glede jajec.“

Kikerikar je moral z mize in je skočil na zatožno klop. Od tam je počel govoriti in je imel velevažen in znamenit govor, ki ni spravil le pravnikov v zadrego, ampak je vplival tudi na mednarodni položaj radi nepričakovano tehtnih očitaj, katera je dvignil petelin Kikerikar proti vsem v svetovno vojsko zapopadenim državam.

Obtoženec je izvajal sledeče:

„Čudovita je neumnost, s katero se vlada človeški rod, in njo prekaša samo predrznost, s katero se ta rod, ki je druge podjarmil in živi od njihove krvi, svetohlinsko sam pred seboj lepega dela in svojo sirovo nasilnost skriva za lepimi imeni o bratstvu,

Satanski komplot se je k sreči izjalovil. Dr. Šusteršič je bil predobro znan na najmerodajnejših mestih države, da bi tako obrekovanje moglo imeti kaj uspeha. Njegov kristalno čisti patrijotizem je avtomatično zmagal nad podlo spletko, za katero deželni glavar niti vedel ni, ker se je vse izvršilo v krogu najstrožje zaupnosti. „Obtožnica“ je šla v koš.

Spletke pa so se nadaljevale, ker sovražstvo in podlost ne moreta nikdar mirovati.

Berite to!

Poročali smo svojedobno, da je „Slovenec“ podtaknil deželnemu glavarju dr. Šusteršiču neki članek v dunajski „Reichspost“. Ugotovili smo z vso jasnostjo in točnostjo, da dr. Šusteršič z dotičnim člankom ni bil v prav nobeni zvezi. Sicer pa že vsebina tistega članka, ki je izišel v obliki dopisa iz Ljubljane, vsakemu objektivnemu in razsodnemu bravcu jasno kaže, da ga je spisal človek, ki simpatizira z nekdanjim štajarskim poslancem Plojem. Mislili smo, da bo „Slovenec“ vsaj toliko dostojen, da bo popravil svojo neresnično trditve. Kruto smo se varali. Z drznim čelom vzdržuje „Slovenec“ svojo laž in uporablja to svojo lastno laž kot povod za nove infamne osebne napade na deželnega glavarja. Pridružil je tej laži še novo, hladnokrvno preišljeno laž. In v številki z dne 20. t. m. piše:

„Dne 28. aprila 1917 je objavil „Slovenec“ članek, ki je med drugim napadel tudi poslance jugoslovanskega kluba. Ko je radi tega eden poslancev pri prihodnji seji „ožjega sveta“ interpeliral deželnega glavarja, je ta odgovoril: „To so zopet pisali ti mladi žurnalisti, ki dobivajo svoje informacije v kavarniškem dimu.“ Clanka pa niso pisali „mladi žurnalisti“, ampak — dr. Ivan Šusteršič. Ni se torej zgodilo prvič, da je deželni glavar svoje delo utajil.“

Ta vest je debela laž. Infamija tega početja dozdevnega katoliškega lista presega vse meje. Gospodje, ki ste moralno odgovorni za pisavo „Slovenca“, ali Vas je osebna strast tako omamila, da se ne zavedate več kaj delate? Ali nimate prav nobenega občutka za resnico in laž? Ali ste pozabili na krščanski nauk, ki ga imate po svojem pravem poklicu oznanjevati? Na osmo božjo zapoved? Ali ne vidite, kako spodkopavate moralni temelj, ki ravno vas edino more držati v razburkanem valovju človeških strasti? V „katoliški“ list ste uvedli — sistem lažnjivosti! Ali se ne bo-

svobodni samoodločitvi in neki meni še danes ne znani človečnosti. S kako pravico prepovedujejo nam hrane, ki jo potrebujemo za življenje? Kdo vas je pooblastil da posegite s kruto roko v naše rodbinsko življenje? Kako morete opravičiti da nam uničujete naš mladi, še nerojeni zarod? Vigovorite o samoodločitvi in pravicah malih narodov, a kako to izvajate proti nam? Odgovorite!“

Vse je molčalo, nihče se ni zdrznil odgovoriti.

„Jaz torej“, je nadaljeval petelin Kikerika ugovarjam kompetenci sodišča in se pritožujem na mednarodni mirovni zbor v Brestu Litovskem kamor vložim nemudoma pritožbo v imenu svojega naroda na podlagi načela samoodločbe. Sklenemo zapisnik!“

In petelin je skočil zopet na sodnikovo mizo pomočil svoj desni krepelj v tintnik in z njim popraskal po zapisniku.

Nato je dostojanstveno odkorakal iz sodne dvorane, in za njim je šla Marijana Bobek, podomače Poljančeva, vsa srečna, da je izšla prosta in nekaznovana iz te hude stiske.

.....
Razširjajte „Resnico“!

jite, da se bo to strašno maščevalo — nad Vami? Gospodje, če nič drugega, imejte ozir na čestitljivo obleko ki jo nosite, na tonzuro in kolar! In če to tudi ne, imejte vsaj ozir na pokrovitelja katol. tiskovnega društva, čigar škofovski sutano ometavate z blatom, ko naprave ki stoje pod njegovim pokroviteljstvom zlorabljate ali puščate zlorabljati za — infernalno gonjo laži?

Članek „Slovenca“, 1917, št. 97 (28. IV), se je glasil:

Politični položaj.

Notranja politika Avstrije se je zopet začela premikati in nastal je „položaj“ in celo precej kompliciran položaj. Kakor poročano, je sedaj dognano, da „nemška“ ministra Urban in Bärnreiter ostaneta v kabinetu. Tudi Poljak minister Bobrzynski bo ostal v kabinetu. Poljaki so previdni politiki in ne bodo pretrgali vseh zvez z vlado. Poljaki ostanejo zvesti svojim tradicijam, biti vladna stranka.

Neposredni program Clam-Martinič je — tolažba. Potolažiti ves nemški meščanski blok, ki je navidezno razburjen, potolažiti posebej nemške radikalce, ki so v resnici razburjeni, in potolažiti končno Poljake. Vsa znamenja kažejo, da se je Martinicu to posrečilo na celi črti. Temu namenu je služila nemška avdijenca pri cesarju in temu namenu tudi služi posebna vladna izjava, ki je izšla te dni. Tam se je vlada postavila na stališče „državnih potreb“ nemških meščanskih strank in tako bo tolažba čedalje več. Če bo vlada državnemu zboru tudi takoj predložila zakonske načrte glede državnega jezika in galske samostojnosti, je v tem trenutku še negotovo, mogoče in verjetno pa je.

Vse to pa so formalna vprašanja, ki zadevajo pravzaprav le posebno situacijo kabineta Clam-Martinič. Resnična stvarna situacija se bo razvila na drugem tiru. V trenutku, ko se snide državni zbor, stopi mogočen faktor v ospredje, in moči, ki bodo tu učinkovale, so vse drugačne kot one, ki učinkujejo v konventikalnih v ministerijskih salonih pri finih smodkah in prijaznih nosnicah.

Ljudstvo pride do besede. Ludstvo pa ima druge skrbi kot za državni jezik in podobne stvari. Ludstvo potrebuje živeža. Ludstvo ima na tisoče pritožb, ki so ob takem času samoposebi umevne in katere je treba ustavnim potom uveljaviti. Zasluga cesarja Karla je, da se snide državni zbor. Izkazal se je kot ljudski cesar. Čast mu! Izkazal se je pa tudi kot prijatelj miru, ki je vse druge ozire zapustil za eni veliki cilj: vrniti svojim narodom mir. Državni zbor, kot prvi ljudski zastop, mora v tem stremljenju stopiti kot en mož ob stran cesarja in mu mora olajšati orjaško delo, katero je prevzel v blagor ljudstvu in državi.

Jugoslovani bi lahko v teh časih igrali pomembno vlogo. V to je potrebna izpolnitev enega samega pogoja: da smo edini Seveda, edini ne le na vnanje, temveč tudi notranje, v konkretnih zadevah. Pred očmi morajo imeti, da gre to pot za vse! S to besedo je vse povedano. Malenkostni oziri tu ne smejo veljati. Ves hrvatsko slovenski narod bo z bistrim očesom kontroliral delovanje svojih poslancev, zlasti pa slovensko ljudstvo. Gorje onim, ki bi v tem verlesnem času osebne spletke stavljali nad življenjski interes naroda in države!

Predsedstveno vprašanje v državnem zboru je bolj majhno vprašanje. Morebiti pride do majhnega volilnega boja, v katerem zmaga kandidat nemško-poljskega bloka. Važnejše vprašanje zborničnega opravilnika. A rešilo se bo.

Greimo v zanimive čase.“

Tako se glasi članek iz „Slovenca“ z dne 28. aprila 1917. Kje je tu napad na poslance jugoslovanskega kluba? Mi ne vemo, če je dr. Šusteršič ta članek pisal, a če bi ga tudi pisal, ne bi bilo treba ga biti sram. Če pa je ta članek Šusteršičev, ali sme uredništvo „Slovenca“ izdajati uredniško tajnost? Kdo bo pa hotel še imeti stika s tako družbo? Laž je, da bi bil dr. Šusteršič o tem članku izjavil besede, kj jih je citiral „Slovenec“, pač pa je nekaj sličnega izjavil o nekih mladinskih žurnalističnih kozolcih, ki so zašli v Slovenca in ktere je primerno označil.

Nemški državni kancler in Wilson.

V nemškem državnem zboru je državni kancelar Hertling mir z Rusijo naznanil z velikim uspehom kot posledico svoje vztrajne politike. Hkrati je pa odgovarjal predsedniku Združenih držav Wilsonu in izvajal sledeče:

Državni zbor.

Dunaj, dne 20. svečana.

Razprava o proračunskem provizoriju se vrši po določenem redu. Govorniki so že vnaprej izbrani, in čas za govorjenje jim je odmerjen. Razpravo je pričel načelnik poljskega kluba. Prebral je med živahnim odobravanjem izjavo poljskega kluba, katero so sestavili že v soboto, a so jo popravili včeraj po govoru dr. Seidlerja. Poljaki najodločneje protestirajo, ker niso bili zastopniki Poljske pri mirovni pogodbi in ker se je holmska pokrajina priklopila Ukrajini. Vsled tega zločina na poljskem narodu je dosedanja politika Poljakov v avstrijski državi nemogoča. Na to želi novi republiki Ukrajini najlepšo bodočnost in upa, da bodo narodnostne spore med Poljaki in Ukrajinci uredili sami, brez vmešavanja tretjih. Sicer pa naj razpolaga s poljsko zemljo samo poljska država. Nikdar se ne odrečemo pravici ustanovitve neodvisne vsepoljske države.

Za njim je govoril zastopnik Ukrajincev poslanec Kost Levicky. Ta se je postavil na stališče mirovne pogodbe in zahteval, da se pogodba drži kakor je sklenjena. Holmska pokrajina je po večini obljubena po Ukrajincih zato mora pripadati Ukrajini. Zahvalil se je zunanjemu ministru za njegove uspehe pri mirovni pogodbi. Nadalje je pa zahteval, da se uredi razmere v Galiciji, kjer je nemogoče, da bi se še dalje časa vzdrževalo gospodarstvo Poljakov. Med tem govorom so se kakor običajno pripravili Poljaki in Ukrajinci. Potem so govorili še češki socialni demokrat Winter, Waldner, ki je izjavil v imenu Nemcev vnanjemu ministru zaupanje, Dašinski, Vacek, Goll in dr. Adler. — Med govorom českega socialnega demokrata so opazili na galeriji ukrajinskega delegata Severjuka, o katerem so raznesli Poljaki najbrž izmišljotino, da je avstrijski dezerter, kar pa Ukrajinci odločno zanikujejo in pravijo, da je doma v okolici Kijevski. Pa naj bo kakor hoče, ljudje, ki niso veseli miru z Ukrajino, Severjuka ne marajo, in češki socialni demokratje so začeli vpiti: Kaj dela tukaj Severjuk? Ven ž njim! S tako mladim človekom se je sklepal mir! itd. Severjuk je vstal in šel, čudno pa je, da demokratje ne morejo trpeti, da bi kak demokrat, če tudi je mlad, bil pri mirovni pogodbi. Ukrajinci, ki so kmečki narod, vendar ne morejo k pogajanju poslati grofov in knezov, ki jih nimajo. Bodimo veseli, da je prišlo vsaj do delnega miru, akoravno je sodeloval priprosti Severjuk. — Ali so pa mirno pogajanjem žide, kakor so jih Rusi.

Med sejo je prišlo iz Berlina poročilo, da se je Rusija izjavila, da je pripravljena se pogajati za mir pod pogoji, ki so jih stavili v Brest-Litovskem zastopniki četverozveze. Kdor je za mir, je vesel pozdravljal to novico. — Vlada za proračunski provizorij še nima večine. Sedaj ob 6. uri zvečer je seja prekinjena, ker se vrše pri ministrskem predsedniku pogajanja z voditelji strank.

Dunaj, dne 21. svečana 1918.

Razprava o proračunu teče mirno naprej. Govorniki prihajajo na oder in se z večjim ali manjšim uspehom iznebe svojih nalog. Tu in tam malo zavriši, pade nekaj psov, pa je zopet mir. Vsi dogodki pridejo v časnike zelo povečani. Fraze, ki so bile v govoru še zakrite, so v časopisu debelo natisnjene. Načelnik krščanskih socialcev, prelat Hauser, je imel obilo poslušalcev, a potem se je zbornica naglo izpraznila. Za njim so govorili dr. Tresič, Pospeschil, dr. Pogačnik, Waszilko, Viškovsky, Abram in morda še kdo drugi. To govorjenje itak ni glavno. Nihče ne gleda na oder; misli uha-

jajo poslancem za kulise. Tam se snujejo načrti in pletejo niti, ki bodo pripomogli vladi do večine, a tam tudi opozicija ne miruje, samo, da tam ne dela tako s hru-pom, kakor na odru.

Vlada nima večine za provizorij. To je dejstvo, žalostno dejstvo za vlado samo, pa tudi za zbornico. Zbornica brez večine ne more dolgo živeti.

V opoziciji so Poljaki, Čehi, Jugoslovani in socialni demokratje, torej lepa večina. Kako bi se iz te večine manjšina naredila, premišlja vlada in najbrž tudi stranke slučajne večine. — Do srede se mora odločiti. To situacijo pa izrabljajo najradikalnejše stranke, da delajo neprilike vladi in vrh tega uganjajo še nekoliko demagogije. Pravi ljudski poslanec nikdar ne pozabi, da je največja njegova potreba prikupiti se ljudstvu, volilcem. Čehi so že v ponedeljek napovedali, da bodo predlagali, da se naroči obrambnemu odseku, da v osmih dneh poroča, o cesarski naredbi z dne 1. maja 1915, ki se tiče razširjenja vojne dolžnosti od 42. do 50. leta in na 18. leto. Ta predloga je prišla v zbornico že meseca maja lanskega leta, a kakor se vidi, je po mnenju opozicije nujna postala še sedaj. Zbornica bi čez nekaj dni lahko sklenila, da se cesarska naredba razveljavi ali pa, namesto naredbe izdela zakonski načrt, ki bi stopil v veljavo namesto cesarske naredbe. Vojno ministrstvo je mnenja, da je sedaj nemogoče črnovojnike odpustiti in zaradi tega je vlada napela vse sile, da je preprečila predlog tak kakor je bil namenjen in ker tudi opozicija ni tako trdosrčna so „zglihali“, da bo imel odsek 4 tedne časa pogovarjati se o tej stvari. Tako so dobili zopet nekaj časa, ako bo v tem času vojske konec, bodo prišli stari črnovojniki domov, ako pa ne, — no! — bomo že videli. Opozicija najbrž ne pojde tako do skrajnosti, kakor bi morda kdo mislil. — Demisijo poljskih ministrov je cesar odklonil, danes je vložil prošnjo za odpust tudi prehranjevalni minister Höfer. Ker nima ne moke, ne krompirja, da bi ga dal ljudem, je pa zbolel.

Slovensko gledališče.

Deputacija ljubljanskih kulturnih društev (Slovenska Matica, Leonova družba, Glasbena Matica, Dramatično društvo, Osrednje uradniško društvo, Zveza dram. društv.), katero je vodil ljubljanski župan dr. Tavčar, se je oglasila pri dež. glavarju dr. Susteršiču, da bi se slovensko gledališče zopet otvorilo v sezoni 1918/19. Deželni glavar je izjavil, da mu je ta težnja jako simpatična in je obljubil, da se tej želji ustreže, kakor hitro se ustvari zadostna podlaga v finančnem in strokovnem oziru. Deželni odbor pa želi, da prevzame gledališče družba z zadostnim fiksnim kapitalom. Tej družbi bi dal deželni odbor pod določenimi pogoji gledališče za večletno dobo na razpolago, da bo mogoče ustvariti stalne gledališke razmere, ki so prvi predpogoj za zdrav razvoj slovenske dramatike. — Hribarjevemu zagrebškemu glasilu „Glas Slovenaca in Hrvata“ to ni prav. Takole se je zrepčil:

„Ta sklep nas je nemilo dirnil. Mi uvažujemo kajpada važnost gledališča, osobito tudi v današnjih časih, ko hodi toliko tujcev skozi Ljubljano; toda treba se je vprašati, ali ni prevelika cena, za katero kupujemo gledališče. Ako smo bili toliko let (vso vojno) brez gledališča, bi počakali pač še nekaj časa, dokler ne bo drugih razmer. Tem večji politični greh je sedaj hoditi k Susteršiču; s tem se mu priznava avtoriteta, s tem se faksično tudi socialno rehabilitira in končno si bo mislil: „Burja je minila in jaz sem ostal gospod. Z Jugoslovani se lahko dela, kar se hoče“. To zavest pobeditelja bo imel celo, če ne ugodni prošnji. Ako pa bi prošnji ugodil (na kar ni misliti), potem bo pa vsekakor vzpostavljen pri vseh onih, ki so gledališča željni — a tem laže bo dalje gnal svojo nenacionalno po-

Prvo načelo Wilsonovo naglašja: Vsaki del končne pogodbe se mora bistveno naslanjati na pravico v gotovem slučaju in zgraditi na taki pogodbi, o kateri je verjetno, da privede do trajnega miru. Kdo naj temu ugovarja? Stavek, ki ga je zamislil veliki cerkveni oče sv. Avguštin pred tisoč in petsto leti: „Justitia fundamentum regnum“ (Pravica je temelj države), velja še danes. Gotovo: trajen mir more biti le tisti, ki ga v vseh delih prevevajo načela pravičnosti.

Drugi stavek zahteva, naj se narodi in dežele ne premikajo iz ene državne oblasti v drugo, kakor da bi šlo le za reči in kamne v kaki igri, četudi v veliki igri ravnotežja sil, ki je zdaj za vse čase diskreditirana. Tudi temu stavku lahko mi brezpogojno pritrđimo, da, čuditi se moramo, ker je smatral predsednik Združenih držav za potrebno, da ga je zopet zabičeval. Stavek se prereka z že zdavnaj izginulimi razmerami in nazori, proti kabinetni politiki in proti kabinetni vojski, proti mešanju državnih ozemelj in knežje zasebne lasti, kar spada vse v davno preteklost. Radostno pozdravljamo tudi konec drugega stavka, ki razglša, da se je igra za ravnotežje sil za vse večne čase diskreditirala. Znano je, da je iznašla Anglija načelo o vzdrževanju ravnovesja sil (Veselo), ki ga je posebno takrat uveljavljala, kadar je postala kaka država na evropski celini premogoča, kar je bil le drugačen izraz za nadvlado Anglije.

Tretji stavek, ki zahteva, naj se reši vsako vprašanje o ozemlju, katerega je izprožila sedanja vojska, vkoristi in dobrobit prizadetega prebivalstva in ne le kot del kake pogodbe ali kompromisa tekmujočih si držav, le izpolnjuje, kar se je prej povedalo, v gotovi smeri, oziroma je posledica prejšnjega.

Končno četrti stavek, zahteva, naj se vse jasno začetne zahteve najdalekosežnejše zado volje, tako, da ne ovekovajo nova ali stara nasprotja, ki bi najbrž zopet kmalu motila evropski in ž njim mir celega sveta. Tudi temu stavku lahko načelno pritrđim in izjavljam, kakor Wilson, da se lahko razgovarja o splošnem miru, ki bi temeljil na takih načelih.

Le en pridržek obstoji: teh načel ne sme predlagati le predsednik Združenih držav, pripoznati jih morajo dejansko tudi vse države in vsi narodi. (Tako je!) Zveza narodov bi bil smoter, ki ga najpristršeje želimo, a ta smoter se še ni dosegel, tudi ne obstoja razsodišče, ki bi ga bili vsi narodi ustanovili, da čuvajo mir v imenu pravičnosti. Ako ob priliki pravi Wilson, da govori nemški državni kancler sodnemu dvoru celega sveta, moram, kakršne so reči danes, v imenu nemške države in zaveznikov sodni dvor, ker je pristranski, odkloniti (Pritrjevanje), dasi bi radostno pozdravljal, če bi obstojalo nepristransko razsodišče, kakor bi tudi rad sodeloval, da bi se prišlo do takega idealnega stanja. Obžalujem, da ni o podobnem mnenju pri vodilnih velesilah spoznava niti sledu.

Vojni smotri Anglije, ki jih je zopet razvil Lloyd George, so še vedno skozi in skozi imperalistični, vsiliti hočejo svetu tak mir, kakršen bi Angliji ugajal. Če govori Anglija o pravici samoodločbe narodov, ne misli na to, da bi to načelo izvedla tudi na Irskem, v Egiptu ali v Indiji. Mi smo izpočetka sme zasledovali sledeče vojne smotre: branili smo domovino, vzdržati smo hoteli nedotakljivost našega ozemlja in varovati svobodo našega gospodarskega razvoja na vse strani. Vojskujemo se v znamenju obrambe, dasi moramo napa-dati. Posebno naglašam to zdaj, da se naša politika na vzhodu ne bo napačno tolmačila.

Potem pa Hertling dokazuje, da naši sovražniki nočejo o teh načelih nič slišati. Francija si hoče prisvojiti Alzacijo in Loreno.

Sporazum se vojskuje, da bi Italija pridobila avstrijska ozemlja. Ako so iznašli v Italiji za to lepe besede o svetlih aspiracijah, o svetem egoizmu, se z njimi zahteva po aneksijah ne od strani. Vojskuje se, da se odcepijo Palestina, Sirska in Arabska od turške države. Posebno škili Anglija na turško ozemlje. Iznenada je odkrila srce za Arabce; upa, da pridobi s pomočjo Arabcev: z od angleške nadvlade odvisne države angleški državi novo zemljo. Angleški državniki so večkrat izjavili, da zasleduje Anglija v Afriki kolonialne vojne svrhe; kljub skoz in skoz agresivni politiki, ki si hoče pridobiti tuja ozemlja, si le še upajo državniški sporazuma trdit, da moti mir vojaška, imperialistična, avtokratična Nemčija, ki se mora, ker to zahtevajo koristi svetovnega miru, v najtesnejše meje stisniti. Z lažmi in obrekovanji neprenehoma delajo, da bi tako lastne narode kakor tudi nevtralne države nahujskali proti osrednjim velesilam, posebno s strahom, da namerava Nemčija kršiti nevtralnost.

Slednjič pa opozarja Hertling Wilsona in ostali svet na moč orožja, s katerim hoče izsiliti mir, ako ne pride sedaj do njega potom sporazuma.

litiko. Zakaj mu pomagati zopet v sedlo? Dandanes je politika vse in njej se morajo podrediti vsa druga vprašanja, a povsod mora veljati absolutna zahteva: čist nacionalni program, brez kompromisov, brez antišambriranja za male in manj potrebne interese; čisti neomajni značaji. Obžalujemo sklep imenovanih društev, ki ga je povzročil (če smo prav informirani), neki bivši šusteršičev pristaš. Slučaj ljubljanskega gledališča ima obče nacionalni pomen.

Kakor se vidi „Jugoslovani“ ne marajo slovenskega gledališča, ker jim očitno njihov lastni politični „teater“ bolje ugaja. Kdo moti narodno slogo? Rajši nobenega gledališča, kakor pa dobrega in poštenega, kakeršnega hoče Slovincem dati dr. Sušteršič.

Za mir.

Mirovno gibanje na Angleškem.

Bivši angleški delavni minister Henderson je imel oster govor proti vojni politiki Angleške. Angleška delavska stranka bo pred začetkom prihodnje ofenzive pozvala vlade entente, naj naznanijo svoje vojne cilje. Delavska stranka nima nikakih tajnih osvojevalnih želja, ampak je pripravljena skleniti pravičen in trajen mir.

V Italiji se svita?

V seji italijanske zbornice je socialist Treves dokazoval, da italijanska vlada najbolje stori, ako prične mirovna pogajanja. Nameni predsednika Wilsona, da so večinoma zelo skrivnostni. Wilson govori enkrat kot idealist, kmalu kot upnik entente, vedno pa misli brezdvoma na politični in gospodarski dobiček Amerike.

Oficijelni italijanski socialisti sedaj naravnost zahtevajo, da se laška vlada sklepov, ki jih je ententa sklenila v Versaillesu, ne drži. Pripravljajo v ta namen velike delavske demonstracije za mesec marec. Ministru notranjih zadev je socialistički vodja Lucca izjavil, da more samo pod tem pogojem zagotoviti, da teh demonstracij ne bo, ako vlada da zagotovilo, da bo delala proti sklepom v Versaillesu. Ti sklepi, da morajo biti ničevi, ker ne odgovarjajo resničnemu vojnemu položaju, ampak izvirajo samo iz nadutosti in obupnosti diplomatsko-vojaške oligarhije. Ameriki očitajo, da je s tem, da v Versaillesu ni bila zastopana, jasno pokazala, da misli le na svoj končni dobiček.

Pred laško zbornico v Rimu so bili te dni tako hudi izgredi, da je moralo poseči vojaštvo vmes.

Centralne sile pritisnejo na Grčijo.

„Temps“ je izvedel iz Aten, da tam računajo s tem, da centralne sile po sklenjenem miru z Rumunijo, podajo Grški ultimatum, naj sklene mir.

Republika Kavkaz za mir.

Turški uradni vir poroča: Republika Kavkaz je prosila turško vlado, da pošlje svoje delegate v Tiflis, da se prično ondi mirovna pogajanja med republiko in Turčijo.

Ameriški mornarji hočejo po vojski svoboden promet.

„Ameriška mednarodna zveza mornarjev“ je odklonila predlog angleških mornariških društev, naj se nemško blago po vojski bojkotira, češ da bi to pomenilo hujškanje po vojski.

Konferenca ententnih socialistov.

Iz Londona poročajo z dne 20. febru- arja: Danes je bila otvorjena konferenca ententnih socialistov. Konferenca je tajna. Na prvi seji konference so bili navzoči razen članov parlamentarnega odbora strokovnega kongresa in izvršilnega sveta delavske stranke, ki sta bila sklicala konferenco, tudi zastopniki Belgije in Rumunije in tajnik

mednarodnega socialističnega biroja Huysmans. Delegacije francoskih, italijanskih, srbskih in grških socialistov pridejo tekom dneva. Predsednik parlamentarnega odbora strokovnega kongresa je pozdravil navzoče v imenu organiziranega angleškega delavstva.

Iz Rima poročajo, da so zastopniki delavcev iredentarijev odpotovali na sestanek ententnih socialistov, kjer predložijo spomenico z zahtevo, da se Avstrija razbije. Zgradba Avstrije se od šuma teh trobent ne bo podrla. Menda so tudi prepozno prišli, ker je konferenca že sklenila zahtevati zvezo narodov za zavračanje in preprečenje nadaljnjih vojsk, popolno prostost in neodvisnost Belgije, Srbije, Črnogore in Rumunije, zahtevala je dalje v korist Anglije, da se odstopi nekaj ozemelj, do katerih ima Anglija interes. Če Nemčija temu ugodi, se opusti gospodarski bojkot proti njej.

Mir z Rusijo sklenjen.

Petrograjska vlada je sprejela nove nemške mirovne pogoje ter je odposlala svoje pooblaščenca h končnemu dogovoru v Brest Litovsk. Sklep za brezpogojni mir je bil sprejet v ruskem glavnem izvršilnem odboru s 126 glasovi proti 85 glasovom, 26 zastopnikov ni glasovalo. Lenin in Trockij sta glasovala za mir. Ukrajina, Finska in severoruske nove državne tvorbe so sedaj proste. Rumunija se sedaj ne bo mogla obotavljati, da tudi ona sklene mir.

Nemci nadaljujejo svoje prodiranje toliko časa, da bo mir podpisan. Nemci so zasedli že Žitomir, Jurjevo, Reval in Pskow. Nemške čete so vsak dan korakale nad 16 ur.

Vojska na vzhodu je s polno zmago končana!

Vrv, katero je sovražnik položil okolu Avstrije, da jo izstrada, je pretrgana. Antanta postaja vsak dan manjša, ne večja. Po prihodnji žetvi se bo pokazalo, da Avstrija tudi ni več odvisna od Ogrske in njene krute politike z živili.

Ceste, ki vodijo iz Rusije v Avstrijo so polne naših vojnih ujetnikov, katerih nihče ne zadržuje. Vsak dan pride preko meje več sto naših vojnih ujetnikov. Tudi več Slovencev se je že vrnilo.

Rusi so pozvali Angleže naj zapuste Rusijo.

Krvava republika.

„Humanite“ prorokuje, da se bodo sedaj politični dogodki hitro razvili. Svetovni položaj pritiska na eksplozijo. Camille Lemencier opozarja na naraščajoče gibanje francoskih katoličanov, češ, da se je to gibanje v zadnjem času silno učvrstilo in da ogroža obstoj republike.

Poraz boljševikov in mir z Rusijo.

Velike in učene govore je imel zastopnik ruskih revolucionarjev Trocki v Brestu Litovskem, da bi podaljšal vojsko toliko časa, da bi njegovi narodni in mednarodni somišljeniki in pomagači v Avstriji in Nemčiji započeli tudi neko boljševiško revolucijo, ki bi ruski revoluciji pomagala do zmage.

A to je bil le izgubljen čas — za Rusijo. Če bi bil Trocki sklenil mir z nami tedaj kakor Ukrajina, bi bil svoji domovini storil največjo uslugo. A Trocki je hotel biti premoder. Ker so mu vojaki začeli trumoma odhajati domov, je naznanil, da zapove demobilizacijo — razoroženje. Tega mu ni bilo treba zapovedati, ker so demobilizacijo že vojaki sami izvrševali. Miru pa ni hotel skleniti, ker je upal, da bo s svojo rdečo gardo vendarle ustrahoval, če ne zunanega sovražnika, pa rusko prebivalstvo,

ki se neče navdušiti za čudni socialistični raj, ki ga je boljševiška revolucija ustvarila v Rusiji. Njegova rdeča garda je kradla, ropala in morila. Ta stranka je bila slaba proti sovražniku, a mfočna proti neoboroženim rojakom.

In kaj je s tem dosegel? Ker ni hotel skleniti miru, je doživel strašen poraz. Nemci so vkorakali v Rusijo, pobrali Rusom topove in municijo, vjeli in razorožili tisoče vojakov, zasedli velik del Rusije, se polastili najvažnejših pristanišč in se bližajo Petrogradu. Hkrati so dobili povod, da vkorakajo v Ukrajino in jo vojaško in gospodarsko organizirajo proti boljševiški Rusiji. To je kazn onemu, ki ni hotel sprejeti ponudnega miru.

V Jugoslovanskem klubu so si stvar drugače predstavljali in zaupali v gospoda Braunsteina Trockega . . .

Mirovna pogajanja z Rumunijo

so v teku. Grof Černin in nemški državni kancler sta se odpeljala tje. Ogrri zahtevajo z ozirom nase gotove varnosti od strani Rumunije, ne marajo pa, da bi si monarhija prisvojila kako večje rumunsko ozemlje. Šlo se bo najbrž za nekatere korekture na meji, glavna stvar bo pa trgovsko razmerje med nami in med Rumunijo. Koliko je Rumunija zaigrala s svojo nepremišljeno vojsko! Danes pride grof Černin nazaj v isti Bukarešt, iz katerega je moral kot poslanik na tihem bežati pred dvema letoma. Tedaj se je kot begunec moral skrivati pred rumunskimi vojnimi hujskači, danes se vrača kot zmagovalc in diktator miru. Z Rumunijo se pač ne bo tako dolgočasno posvetoval, kakor se je z ruskimi boljševiki. Rumuni naj brž sklenejo, kar se jim ponuja, ker pozneje bi bilo dražje. Težja bo stvar z Bolgari, ki bodo gotovo hoteli imeti Dobružo.

Mirovno gibanje v antantnih državah je postalo močnejše,

kar znači prizadevanje italijanskih socialistov. Oficijalna socialistična skupina je zbornici predložila nov predlog o sklepu miru, v katerem je označeno slabo razmerje med žrtvami in negotovostjo odločilne zmage z orožjem, če se vojska nadaljuje. V splošno korist človeštva bi morala italijanska vlada torej započeti takojšnje priprave za mir in sedanji italijanski diplomaciji izraziti nezaupanje. Končno zahtevajo v tem predlogu odpravo diplomatskih tajnosti in politične cenzure. — Iz Genfa pa poročajo, da je francoski socialistični kongres odobril dnevni red, v katerem se zahteva ljudsko glasovanje v Alzaciji-Loreni, da se Nemčiji vrnejo kolonije, in se Italija odpove vzhodnemu jadranskemu obrežju.

Tudi Srbija želi posebnega miru?

Poročila iz nevtralnih diplomatskih virov pravijo, da bi tudi srbska vlada kakor Rumunija rada započela z osrednjimi državami pogajanja za posebni mir. V inozemstvu živeči Srbi agitirajo že dolgo v tem smislu, posebno odkar poznajo demokratične izjave grofa Černina. Srbi trdijo, da bi v slučaju posebnega miru z Rumunijo solunska ofenziva zahtevala le brezplodne žrtve. Največji zaščitnik Srbov, Rusija, že dolgo časa sama rabi pomoči in se ne briga za srbske zadeve. Spalajkovič, srbski poslanik v Petrogradu pri Rusih ne velja nič več kakor kak drug antantni zastopnik. Spremenjeni politični položaj je potisnil v ozadje one antantne kroge, ki so agitirali za nadaljevanje vojne. Merodajno je naziranje, da mora Srbija preje končati vojno, predno se žrtvuje zadnji srbski vojak za antantne koristi.

Na solunski bojni črti se je nekaj srbskih polkov Francozom uprlo. Francozi so upornike premagali in 28 srbskih častnikov takoj ustrelili.

Na Angležkem se utegne sestaviti mirovni kabinet.

Opozicija proti Lloyd Georgeu narašča. Poročila italijanskih listov iz Londona potrjujejo, da se mora vsled razpoloženja v zbornici računati z možnostjo ministrske krize na Angležkem in da se v zbornici jasno kaže namera kabinet premeniti. Posebno mirovni krogi upajo, da bodo dosegli s pomočjo bivšega ministrskega predsednika Asquitha vlado, ki bo bolj naklonjena miru. Vrhu tega se pa prizadeva tudi neka konservativna skupina, da bi vrgla Lloyd Georgesov kabinet.

Dve važni Italijanski izjavi.

Občo pozornost vzbujata dve izjavi: Bivši italijanski minister Bonomi se je izjavil, da bi popolno razbitje Avstrije ne bilo dobro za Italijo, ker bi tako moč Nemčije, če se ji priklopijo nemški avstrijski deli preveč narastla. Neodvisni italijanski socialist Labriola je rekel, da je Nemčija po propadu Rusije brezdvomno zmagalka v svetovni vojski.

Amerika postaja rezervirana.

„Times“ poročajo iz Washingtona: Wilson in ameriški narod hočeta obvarovati svojo akcijsko svobodo, zato se vzdrži, dasi se vdeležuje vojaških konferenc, vsake konference čisto političnega značaja.

Jugoslovansko vprašanje.

Ogrska hoče Dalmacijo.

V ogrskem državnem zboru je ministrski predsednik dr. Wekerle izjavil, da je dolžnost Ogrske zahtevati zakonito (!) zopetno priklopitev Dalmacije Ogrski. Noče s tem razviti prepira med Avstrijo in Ogrsko, ampak samo pokazati mejo, do katere hoče Ogrska iti v jugoslovanskem vprašanju. — Torej zopet ena deklaracija! Mažari nočejo ničesar dati bodoči Jugoslaviji, ampak bi ji hoteli vzeti morje. Ponižni Mažari niso.

Italijanske domišljije.

Med Orlandom in Sonninom ni pravega soglasja radi jugoslovanskega vprašanja. Sonnino, ki je kot minister za zunanje zadeve prouzročil vojsko in delal velike načrte za „večjo“ Italijo, pravi, da mora vojna politika, ki jo je Italija započela l. 1915., ostati neizpremenjena in da se mora tudi glede jadranskega vprašanja vzdrževati stališče londonske pogodbe od aprila 1915., po kateri dobi Italija Istro in del Dalmacije z otoki. Sonnino se še ni mogel navaditi misli, da so bili Italijani tepeni. Orlando pa že računa s porazom in hoče vpreči Jugoslovane v svoj voz, za kar bi jim moral pač nekaj dati od Sonninove medvedje kože.

V „Stampi“ zdaj razlaga senator Frassati, da je naravnost smešno, če mislijo vojni hujskači v Italiji, da že zadostuje, če se Italijani in Jugoslovani sporazumejo, da bi to na zadržanje Jugoslovani imelo tak vpliv, ki bi znatno izpremenil notranjepolitične razmere v Avstriji. Niti Jugoslovani v monarhiji in še manj isti v Srbiji in Črnigori so v stanu tako izpremeniti politični položaj, da bi se uresničile sanje Italijanov o razdoru avstroogrške monarhije. Minister Bisolati je neki pariški pisateljici razodeval svoje načrte, pa tudi on ni v stanu povedati, kako bi se izpeljal tak sporazum med Italijani in Jugoslovani, ki bi dovedel do tega cilja. Corriere

de la Sera je pa pisal, da se mora izvršiti ta sporazum tako, da postane Avstrija „jetnica ob Adriji“.

Domišljije! Danes stoji vendar Borojevič ob Plavi! Borojevič je bližje Benetkam, kakor Italijani Trstu, pa še vedno sanjajo, da bo Avstrija njihova jetnica. In Jugoslovani sanjajo ž njimi. In Jugoslovanski klub sanja tudi!

Hvala lepa za tak položaj!

Iz Ženeve poročajo: „Le Démocrate“ piše: V Londonu se sedaj dela na zblizanju med Italijo in Jugoslovani. Nesporazumljenje med Italijani in Slovani je silno škodilo vojaškim operacijam antante. Srbija ne bi bila poražena, Bolgarija bi se ne borila na strani centralnih sil, ampak na strani antante, Hrvatje bi ne bili najhujši neprijatelji Italije, ampak bi bili pasivni, kot so Čehi. Namesto, da so Avstrija in Nemci v Vidmu, bili bi Italijani in Srbi v Ljubljani, Trstu, Zagrebu, Sarajevu. — Torej tak naj bi bil položaj po „spravi“ Jugoslovani z Italijani. Italijani in Srbi naj bi zagospodovali po naših krajih. Polje in domovi našega ljudstva naj bi bili uničeni in v tujih rokah. Po tem odkritem priznanju je pač vsak narodni veleizdajalec, kdor bi podpiral to italijansko-srbsko sebično stremljenje.

„Nova orientacija.“ — Trumbičevo pismo Italijanom.

Italijanski in francoski časopisi v Švici zadnji čas mnogo razpravljajo o potrebi sporazuma Italije z Jugoslovani. Dopisnik „Secola“ v Londonu piše, da so koraki za popolni sporazum med Italijo in Jugoslovani rapidno napredovali tako, da bi ta sporazum olajšal italijansko slovansko kooperacijo v nadaljevanju vojske do končne zmage. Ta nova orientacija italijanske politike da je nujna radi spremembe v položaju vojske, ki je popolnoma drugačna kot l. 1915., ko je Italija šla v boj s cilji, katere ji je narekovala „sveta sebičnost“, ne brigajoč se mnogo za potrebe in aspiracije drugih narodov, posebno velike množice južnih Slovanov, dočim bi med njimi morala iskati svoje najboljše zaveznike. Istodobno je postal dr. Trumbič, predsednik jugoslovanskega odbora, „Secolu“ pismo, ki se glasi: Od 12 milijonov, katere šteje naš narod, 7 milijonov ječi pod jarmom Avstro-Ogrske, a naše trpljenje popolno morejo razumeti samo oni, ki kakor mi trpe. Vsled izkušenj je naš narod došel do zavesti in noče biti več tujim orodjem. On odklanja vsako podkupovanje, ki se mu nudi, pa naj se to zove avtonomija ali karkoli. On hoče, da se konstruira v nezavršno državo. Jugoslovanski narod je našel svojo pot, ki je označena v krfskem paktu, podpisanim od vseh aktivnih politikov kraljevine Srbije, našega neukročenega Pijemonta, in od nas, jugoslovanskega odbora, iskrenih zastopnikov naroda pod jarmom avstro-mažarskim. Ta izjava ima svojo vrednost, ker bazira na principu narodnosti in ker za njo stoji milijoni ljudi, srbska armada s svojimi ponosnimi divizijami jugoslovanskih dobrovoljcev, ki so se borili na fronti Dobrudže in Romunske in ki se sedaj bore pri Solunu pod slavnim vodstvom Karagjorgjeviča. Ona so naše jamstvo, da dobimo popolni mir, svobodo in edinstvo.“ Dr. Trumbič na koncu poziva Italijane na slogo z Jugoslovani in ne veruje(!), da bi Jadransko morje moglo biti zapreka sporazuma. — „Tribuna“ piše, da Čehi in velik del Jugoslovani, ki so prej obračali oči proti caru v Rusiji, sedaj obračajo svoj pogled proti zapadu in to novo orijetacijo, da je ententa razumela.

Volk sit, a ovca cela?

Jugoslovani smo dobili novega protek-

torja. „Secolo“ piše, da je vsled tega, ker Rusija ententi ne more več pomagati, nastala znatna sprememba v vojnem položaju. Italija je sedaj edina velika sila, ki ima interes na tem, da se nadaljuje vojska z Avstrijo. Mi smo vedno, pravi „Secolo“, zastopali mišljenje, da bi bilo bolje napraviti dogovor s Srbijo o bodoči ureditvi Jadranskih držav, nego z Rusijo, ki je bila ob početku vojske slovanska glavna sila. A ker sedaj Rusija odpada, mora se dogovor meseca aprila 1915 postaviti na popolnoma nove osnove in to po sporazumu z zainteresovanimi narodi. Italija more danes postopati kot protektorica južnih Slovanov, a to ne sme biti protektorat v starem smislu. Čas je, da pristaši minimalnega in maksimalnega programa v Italiji uvidijo potrebo sporazuma s Slovani. Od tega je odvisen večji ugled Italije v ententi.

Tako hoče Italija na naš račun sušiti svojo kožo. Volk hoče biti sit, pa bi mogla ostati ovca cela.

„Corriere d' Italia“ priobčuje pod napisom „Jugoslovanske zahteve“. kakor pravi, „neumno blazni zemljevid Jugoslovanskega odbora v Londonu“ ter pristavlja „da so take zahteve daleč od stvarnosti“. „Secolo“ očita listu „Corriere d' Italia“, da hoče s tem v korist Avstrije onemogočiti sporazum z Jugoslovani.

Politični pregled.

Zadnji up.

Sovražniki Avstrije so uvideli, da jo z orožjem ne bodo premagali, tudi račun izstradanja ne drži tako, kakor je bil proračunien. Italija je sedaj povedala, kaj je zadnji up entente. V italijanski zbornici je izjavil reformist Raimondo, da Italija noče mir, ki bi pomenjal za Avstrijo gospodstvo nad Lovčenom in Solunom. Italija da mora podhujskati avstrijske narode in jih pognati v revolucijo.

Ruski boljševiki so doslej odpustili samo one avstrijske ujetnike, ki so se zavezali, da v avstrijski armadi bodo širili revolucionarne ideje. Boljševiki so zbrali naše vojne ujetnike v posebne skupine, v katerih jih hujskajo, naj razvijajo zastavo revolucije kadar se vrnejo domov. Nemci so ujeli neki brzojav Trockega v katerem pravi, da mora skleniti mir za toliko časa, dokler ne izbruhne svetovna revolucija. Pri mirovni pogodbi z boljševiki bo treba torej previdnosti, da se taki njihovi računi prekrizajo.

Vojni cilji antante.

Henrik Marzzalli pričbuje v „Pester Lloyd“ pismo, ki mu je došlo od zaupne osebe iz Angleške l. 1914, ki mu je v pismu zaupala uradni načrt antante, katerega so odobrile tudi ameriške Zedinjene države in Japonska. Vojni cilj antante je po teh podatkih bil: Nemčija izgubi Alzacijo in Loreno ter pruske poljske pokrajine. Pruske poljske pokrajine se združijo z Galicijo in rusko Poljsko v avtonomno Poljsko pod ruskim protektoratom. Nemško carstvo preneha. Ustanove se kraljevine: Pruska, Bavarska, Saška in Württemberg. Avstroogrška monarhija razpade. Bosna-Hercegovina, Banat, Ilirija pridejo v veliko jugoslovansko državo. Erdelj dobi Rumunija, Italija Trst in južno Tirolsko. Pod pismom je zapisano: Sedaj bi Ogrska antanto lahko pridobila za svoj narodni ideal“.

Boji naših in laških letalcev.

Italijanski letalci so napadli Inomost. Bombardirali so mesto s 300 metrov višine. Ena oseba je mrtva, dve osebi znatno ranjeni. Metali so listke, na katerih je bila tiskana grožnja, da še pridejo. Naši letalci so napadli Padovo, Vincenzo, Mestre in Benetke.

Litva.

„Taryba“ glavno glasilo litavske države in litavskega ljudstva, prinaša oglas, v katerem naznanja, da se je zopet obnovila neodvisna Litva z glavnim mestom Vilnius. Čez 120 let je Litva zopet neodvisna, a narodna zavest ni v njej nikdar zamrla. Obsega gubernije Vilnius, Kovno, Grodno, okraja Novogrodek in Novik in gubernije Minsk, gubernije Suwalki in severni del Lomje, ter je šestkrat tako velika kot Belgija.

Mladini v socialni demokraciji

tudi krepko rujejo. Na Dunaju razširjajo mladini med socialnimi demokrati oklice z napisom: „Izdani in prodani“, v katerih ostro napadajo sedanje voditelje, in zahtevajo, da se mora boj voditi drugače, češ da so voditelji stranke delavstvo prodali vladi kapitalistične razredne države. Mladini zahtevajo takojšnjo socialno revolucijo. Stari voditelji so v hujškanju delavstva že dovolj storili, to se jim pač mora pustiti, a v radikalizmu se z mladimi ne morejo meriti, ker mladini so še vsi zeleni in nimajo nobene odgovornosti, zato pa lahko delajo zgago na račun drugih.

Čehi in § 14.

„Narodni Listy“ priobčujejo daljši članek, v katerem pravijo, da v Avstriji zopet nastopi absolutistična vlada. Čehi ji s Kramařevo politiko pač pripravljajo pot.

Gibanje med Čehi

Med Česko delavstvo je prišlo neko samostojno gibanje. Česko socialno-demokratsko delavstvo se oprijemlje zopet svojega prejšnjega voditelja dr. Šmerala, ki v frazah ne vidi uspehov. Zato „Slovenski Narod“ že vpije, da je dr. Šmeral enak dr. Šusteršiču (!) Soc. dem. dnevnik „Naprej“ ima dopis iz Prage, v katerem pravi: Tu na Češkem so ustanovili svoj čas „Narodni odbor“. Ta odbor so kmalu razbili, ker meščanstvo ni hotelo delavcev v svoji sredi: Obnoviti „Narodni odbor“ nočejo, pač pa snujejo meščansko demokracijo, ki ima edini namen: kaliti vid onim, ki so še tako navivni, da verujejo v meščanske fraze. Veselo znamenje je, da je te dni „Pravo Lidu“ prišlo do spoznanja, da je govorjenje o demokratičnem duhu češkega meščanstva navadna pusta prevara ... Res je tako in nič drugače.

Dr. Kramařevo glasilo

„Narodni listy“ so za štirinajst dni od vlade ustavljeni, zaradi antantni prijaznega pisanja, ki je seglo tudi proti osebi avstrijskega cesarja.

Čehi.

Generalni tajnik češko-slovaškega generalnega sveta dr. Beneš, nekdanj priv. docent na češki univerzi v Pragi.

L. 1916 je spisal dr. Beneš dve protidinastični in protiaustrijski agitac. brošuri, l. 1917 je pa izdal novo tako knjigo v angleškem jeziku. V tej knjigi zatrjuje Beneš, da vodilni možje češkega naroda natanko vedo, da hočeta Avstro-Ogrska in Nemčija Čehi in Slovake uničiti in da bi zmaga osrednjih sil pomenjala popolno razsulo vseh Slovanov v Avstriji. Trdi, da se je samo zato, ker se priprave za revolucijo niso mogle pravočasno izvršiti, uporabila proti monarhiji pasivna rezistenca i. s. v tem smislu, da Čehi niso podpisovali vojnega posojila in da so češki listi prinašali monarhiji sovražne članke, češki producenti pa so odklanjali vse dobave, zlasti pa dobavo živil.

Dr. Beneš zahteva v zahvalo od sporazuma ustanovitev samooboroženja narodnega sveta in opozarja na velike zasluge,

ki so si jih Čehi pridobili v vojski za stvar četverospozazuma. Češki polki so prav za prav pripomogli do ruskih zmag in so tako služili celemu sporazumu. Treba je, pravi dobesedno, „zasledovati zadržanje čeških vojakov od prvega trenutja vojske, da se jasno vidi delež, ki so ga imeli na razsulo avstro-ogrskih načrtov“.

Češki „Hlas Naroda“ obsoja v uvodnem članku najnovejši dr. Benešev spis, ki je v protislovju z nazori, ki jih je pisatelj izražal v svoji l. 1908 v Parizu izdani knjigi „Le problème autrichien et la question tchèque“ („Avstrijski problem in češko vprašanje“). V tej knjigi je dobesedno pisal: „Mnogokrat se je govorilo o razdelitvi Avstrije. Jaz ne verujem vanjo. Zgodovinske in gospodarske vezi, ki družijo avstroogrsko narode, so premočne, da bi moglo priti do razdelitve monarhije. Splošna volilna pravica in demokratizacija Avstrije, zlasti Češke, bodo pripravile tla, da se bodo narodnostni boji umirili“.

Novo Beneševo knjigo imenuje „Hlas Naroda“ vrhunec spletka, ki jih uganjajo neodgovorni elementi v sovražnem inozemstvu; pristavlja, da je to slaba knjiga, ki povzroča Čehom neizmerno škodo in ki ne sme ostati brez odgovora.

Dnevne vesti.

Cesar in cesarica sta se slovesno zabljudila da zgradita cerkev, ako se sklene častni, zmagepolni mir.

Kdo je razbil staro S. L. S. Znano je, da mladini v izvrševalnem odboru stare S. L. S. nikdar niso hoteli jasno izraziti kaj hočejo. Izogibali so se jasne besede, ker so hoteli prepričati za vsako ceno. Njihov namen je bil ne le spravo zavlačevati, da bi v kalnem ribarili, ampak spravo sploh preprečiti. Predno se je vršilo odločilno zborovanje izvršilnega odbora stare S. L. S. ki je soglasno sklenil razdružitev stranke, se je dne 11. septembra t. l. vršilo v Ljubljani zborovanje disidentov S. L. S. Tam so se sprejele resolucije, ki tvorijo nov program Vseslovenske Ljudske Stranke z glasilom „Jugoslovian“. Pod tem imenom in s tem glasilom so sklenili iti proti stari S. L. S. Tako se je stara S. L. S. razbila, kajti od 11. septembra dalje mladini njenega vodstva niso več vpoštevali, kakor so pravzaprav v dejanju že dolgo časa prezirali sklepe večine.

Podpisovanje jugoslov. deklaracije. Mi smo seveda jako zadovoljni s tem, da se deklaracija tudi mej narodom podpisuje. Čim več izjav, tem bolje. — Odločno smo pa proti temu, da se pomen teh podpisov po brezobraznih agitatorjih in agitatoricah pači. Na ta način se jemlje celi akciji ugled, se jo ponižuje in smeši. — Tako so nam znani slučaj, da so se pri ženskah iskali podpisi s pretvezo: „Podpišite se za pravo vero!“ To je že skoraj bogoskrunstvo. — V drugem slučaju se je ljudem reklo, da podpisujejo „za mir“! Znani nam so pa še hujši slučaj, ki jih za danes še nočemo objaviti, ker se moramo še natančneje podučiti. — Vprašamo: Čemu ta sleparija? Ljudstvo je vendar v resnici za deklaracijo z dne 30. majnika 1917 in tedaj ni treba izrabljati podpisov pod lažnjivimi pretvezami, ki le slabijo pomen podpisov odnosno jim jemljejo vsako vrednost — v veselje naših narodnih nasprotnikov. — Edini razlog za tako početje bo pač to, da gotovi ljudje brez laži in sleparstva ne morejo živeti. Najlepše pa je sledeče. V Ženevi v Švici se nahaja pisarna „Jugoslovanskega odbora“, ki ima svoj glavni sedež v Londonu. Ta pisarna je izdala komuniké na časopise, da se na Slovenskem podpisujejo žene in dekleta za — odpad od Avstrije! Zoper to nečuvno podtikanje

najodločneje protestujemo v imenu vseh žena in deklet, ki so dale svoj podpis v najpoštenjšem namenu. Tako blatijo dezertarji naš narod v tujini, ljudje, ki so zapustili domovino v najusodnejših časih! Naš narod je pošten in zvest svojemu cesarju in hoče pod njegovim žezlom doseči svoj narodni preporod, tuje hujskarije pa kar najodločneje odklanja.

Iz Dolenjskega Zakaj sem vrnil nekatere liste, ktere sem doslej naročal in priporočal? „Domoljuba“ sem vrnil, ker se mi gabi to oblastno pisanje: Naš kmet „Resnice“ ne bo naročil, kdor jo dobiva, naj napiše na ovitek: Nazaj in odda na pošto! Dal mi je lepo navodilo, kako naj storim z „Domoljubom“. Zob za zob! Gospod prelat, tako se je pisalo pred 28 leti, ko ste bili Vi na vrhuncu svoje politične slave in še takrat se je na ta način delalo zoper liberalno časopisje. Danes na ta lep ne bodete ujeli nobenega kalina. „Mladosti“ ne morem več sprejemati, ker je pod sedanjim urednikom postala prava norost. Ali je to še nepolitičen list, glasilo slovenskih Orlov? Ne mislite, da imate Orle res v svoji oblasti, silno se motite. Kdo pa ima največ zaslug za našega Orla, če ne ravno tisti duhovniki, ktere danes pitate s „starimi“. Judov iz Kariota iščite v svojih vrstah, kteri so vzrok, da je padla katoliška misel na Slovenskem na tak nivó. „Slovenec“ pojde nazaj, ker ga ni več mogoče brati. Kaj je bil ta list včasih in kaj je sedaj. Celó „Cerkveni Glasbenik“, ne more zatajevati svojega mladinstva. G. kanonik, kedar pišete za ta list, odložite politiko kimovca, saj sami dobro veste, da doslej za politiko še niste prav nič koristnega storili, še manj pa za kmeta, kteremu odrekate organizacijo. Ostanite na polju cerkvene glasbe, politiko pa pustite v miru, ker niste za njo! Župnik Rusticus.

Odlični Slovenec iz tujine nam piše: Iz vaših časnikov izvem, da divja na Slovenskem hud boj med stranko dr. Korošca in dr. Šusteršiča. Kako je to mogoče? Jaz sem slišal govoriti dr. Šusteršiča na Dunaju na evharističnem kongresu l. 1912. Od tega časa tega moža visoko čislam. Ali ni dr. Korošec duhovnik? Kako je sedaj mogoč razdor? To je gotovo v škodo dobri stvari. — Odgovor uredništva: Dr. Šusteršič je danes isti, kakor je bil na evharističnem kongresu. A neki drugi niso več isti. Jih boste še spoznali!

Zanimiva seja ljubljanskega občinskega sveta. V seji ljubljanskega občinskega sveta je predlagal ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar: „Mestni občinski svet ljubljanski se v vsakem oziru pridružuje deklaraciji naših državnih poslancev z dne 30. maja 1917, ker je prepričan, da bi, ako se vresničijo v deklaraciji izrečene zahteve, bilo to v veliko korist države in dinastije. Obenem izreka občinski svet polno zaupanje vsem poslanecem Jugoslovanskega kluba ter prestopa preko resolucij nemških občin, posebno celjske, mariborske, ptujske in celovške, hladnokrvno na svoj dnevni red!“ Iz debate poroča „Slovenski Narod“: K besedi se je oglasil občinski svetnik g. Štefe, ki je izvajal: Pridružujem se prvemu delu predloga v polnem obsegu in v vsakem oziru, ker se izreka ta del za deklaracijo z dne 30. maja 1917 in ker povdarja tudi korist države. Odločno avstrijsko stališče kakor je bilo zapisano 30. maja, katero naglašja ta deklaracija, jo stori sprejemljivo vsem Slovencem, samo da nekateri načelno naglašajo, da je ta program minimum, drugi da je maksimum naših zahtev. V tem oziru so nam ločena načela. Izjava se deli v poglavitem v tri dele, zato prosim tudi g. župana, da da o teh treh delih posebej glasovati, ločen prvi del od drugega, ki izreka zaupanje poslanecem Jugoslovanskega kluba. Proti tretjemu

delu, da se preide preko resolucij, sprejetih v Celju, Mariboru, Ptuju in Brežicah na dnevni red, ni nam ničesar ugovarjati. Zaupanja v poslance Jugoslovanskega kluba pa ne morem izreči, zato ker jim bomo mogli zaupati šele takrat, ako bodo v drž. zboru izposlovali našemu narodu, kar mu gre. Tudi zato vsem ne morem izreči zaupanja, ker so se zadnji čas absentirali v državnem zboru. Tudi neuspeh mestne aprovizacije ne kaže, da bi bili poslanci kaj posebnega storili in zato izražam svoje prepričanje, da s tega drevesa doslej ni padel še noben sad." — Ljubljanski občinski očetje so se seve izrekli z večino za vse predloge župana dr. Tavčarja. „Popolno zaupanje“ sega torej tudi na izjavo dr. Korošca, ki jo je podal v imenu Jugoslovanskega kluba v državnem zboru in v kateri je govoril, da bodo naši vojaki svoje razmerje do Avstrije revidirali. Odobravati tako frivolno govorjenje, ki slovenski stvari silno škoduje, pač tudi v korist Ljubljane ni! — O isti seji poroča „Slovenec“ s kislim obrazom o najnovejši blamaži Kalanovcev: „Pri volitvi kura torija za mestni dekliški licej se je pravčasno opozorilo, da želi biti zastopan tudi klub S. L. S. — Temu se večina vkljub delni predobjubi ni vdala, o čemer obveščamo javnost.“ Res, vedno večji ugled si s svojim postopanjem pridobiva Kalanova stranka. Respekt, ki ga je imela stara S. L. S. je šel, in slabi nadomeslek Kalanove stranke nima ugleda. Liberalci se čutijo — to je vspeh naročene gonje proti dr. Šusteršiču.

Podlost neprijateljev „Resnice“. „Slov. Narod“ z dne 26. februarja očita „Zadružni tiskarni“, da si je znala pridobiti za tiskanje „Resnice“ brez vseh „težkoč“ štiri mlade fante od vojakov, kar naj bi bil dokaz, da ima vlada veliko dopadajenje nad „Resnico“. S to skrajno neukusno notico pokazali so gospodje iz „Narodne tiskarne“, da so veliki sovražniki vsake, ne samo tiskane „Resnice“, kajti v resnici si je „Zadružna tiskarna“ z istimi težkočami kakor vsaka druga tiskarna, pridobila le dva „mlada črnovojnika“ za izvrševanje raznih nujnih del, dva pa sta bila zaposlena še pod prejšnjim gospodarjem, katerih eden je bil že ranjen, drugi pa se nahaja zaradi boleznih na dopustu. Ko bi „Slov. Narod“ ne imel zločinkega namena „Resnici“ podtikati vladno privrženost, prijel bi najprej sam sebe za svoj vohunski nos ter povedal, da je tudi „Slovenski Narod“ dobil že davno in najbrže s še manjšimi težkočami kakor „Resnica“, „dva mlada fanta“ od vojakov na pomoč. Povedal bi, da so takih dobrot deželne domačega tudi vse ostale ljubljanske tiskarne. Če bomo prisiljeni, bomo o tem še kaj zanimivega povedali.

Kalanova stranka. Duhovnik z dežele nam piše: Pridem v Ljubljano in grem v bukvarno. Izza stelaže pride g. Janez Kalan. „No ti, kaj pa politika?“ me nabode. — „Pu-ti me vendar!“ — „Ali nisi naš?“ — „Imam opravke.“ — „Hm,“ je dejal, ko je šel k stelaži. G. Janez Kalan naj se vendar liberalcev loti! Kaj bo mene izpreobračal?

Jeza radi miru z Rusljo v mladinskih krogih je uprav strastna. Ukrajina je mladinom načrte zmešala. Ker je ukrajinska rada z nami mir sklenila, mora občutiti vso jezo „Slovenčevega“ mladina. „Slovenec“ piše:

„Rada je s svojim podlim izdajstvom sama sebi skopala grob. Diplomatične intrige Nemcev in Avstrijcev so se vršile pred našimi očmi in niso za nas nobena tajnost. Ukrajinsko igro centralnih držav bo ruski proletarijat razbil samo s tem, da uniči rado v revolucijski vojni.“

Zakaj ta vročekrvni mladini, ki mu še ni dovolj vojke in prelivanja krvi, ne gre res na vojsko ampak samo izza peči strelja s črnolom kot tisk. društva? Kaj pravi k temu šefredakter prelat Kalan in njegova stranka?

Shod na shod prireja sedaj mlada S. L. S. gospodov Kalanov. Ti shodi tvorijo navadno najboljšo zabavo za liberalce. Obrekovanje deželnega odbora je na teh shodih na dnevnem redu. Taka je sedaj taktika „preroditi ljudstvo v Kristusu.“ Vest je pri obrekovanjih postranska stvar. Mi mirno čakamo, kaj bo tako „delo“ rodilo. Nas ne bo sram.

Kako resno se na shodih Kalanovcev „dela“, nam je jasna priča poročilo o shodu v Domžalah, ki trdi, da je g. Janez Kalan ob hrupnem pritrujevanju liberalcev izjavljal, da je že pred vojsko delal na to, da bi se liberalci in pristaši S. L. S. združili. Tako se govori ob rojstvu „Jugoslovanske demokratske stranke!“ Ni čuda, da so po takem govoru v Domžalah tudi navzoči Nemci glasovali za jugoslovansko deklaracijo. Vspah ki mu ga ni para. Obresti bodo hujše, kot pri „Glavni“.

Izza kulls brez komentarja. „Slovenski Narod“ je dne 22. februarja priobčil:

„Posvetovanja v S. L. S. Poročajo nam: V zadnjem času se je vršilo v Ljubljani več duhovniških sestankov, katerih so se udeležili pristaši S. L. S. in Šusteršičeve Kmečke stranke. Razpravljalo se je o možnosti poravnave. Pokazalo se je, da so tako pristaši ene kakor druge skupine za poravnavo in sprejeta je bila resolucija. Dosedanji Šusteršičevi somišljeniki so pripravljani žrtvovati deželnega glavarja in dr. Pegana. Vztrajajo pa pri tem, da ostane dr. Lampe. Videti je, da se je večina Šusteršičevih somišljenikov že prepričala, da je igra deželnega glavarja izgubljena in da se Šusteršičeva ladja potaplja.“

V „Slovencu“ čitamo dne 23. februarja: „O posvetovanjih v S. L. S. je sinočni „Slov. Narod“ objavil notico, ki v nobenem oziru ne odgovarja resnici.“

„Slov. Narod“ pa pravi dne 25. feb.: „O posvetovanjih v S. L. S., smo v petek objavili informacijo, sporočeno nam od sicer jako zanesljive strani. „Slovenec“ izjavlja sedaj, da ta notica v nobenem oziru ne odgovarja resnici, kar lajalno beležimo.“

Kakšne „zanesljive“ zveze pa obstoje med S. L. S. in med „Slov. Narodom“?

„Matica Slovenska“ in dr. Ilešič. „Sl. Narod“ piše:

Šusteršičeva „Resnica“ v polemiki s „Slovencem“ zopet govori o onem zagonetnem politiku, ki je leta 1914. ministra za notranja dela denunciral z „Matico“ radi velesrbstva in nasvetoval nje razpust. Novo je vprašanje: „Po kateri poti pa je profesor Ilešič prišel v nesrečo? Kteri radikalni mladini se je udinjal za denar državni policiji? Naj „Slovenec“ nekoliko povpraša v svojem krogu! Mi danes ne bomo razpravljali o „radikalnih mladinih“, ki so si nakopavali grehe, marveč javno konstatiramo, da so v deželnem šolskem svetu Šusteršičevi adjutanti Lampe, Pegan in Dermastia posebno goreče naglašali veleizdajniški značaj dr. Ilešiča ter ubirali s Kalteneggerjem najostrejše strune.

Kdo je tisti, ki to laž v „Slov. Narod“ konstatira, ne vemo. To je zopet ena tistih zlobnih neresnic, s katerimi se javnost zastruplja in blato meče na poštene ljudi. Člani deželnega šolskega sveta so imeli soditi o dejanskem položaju ki je bil dan na podlagi preiskave. Morali so kot sodniki izreči objektivno in pravično sodbo. To so tudi storili zastopniki deželnega odbora po svoji vesti. Postopali so zelo milo, ker so upoštevali vse olajševalne okolnosti in to, kar je dr. Ilešič vsled preiskave pretrpel. — Čisto nekaj drugega je pa postopanje denuncijanta, ki je dr. Ilešiča ovadil. — Ovaduh spravi človeka v nesrečo, ne pa sodnik ki vrši svojo pravosodno dolžnost in jo mora vršiti.

Čeden kompromis je pač kompromis za volitev v odbor „S. Matice“. Mladini so dobili med 40 odborniki 5 odbornikov. Kak vpliv imajo ti odborniki, pove „Glas Slovenaca, Hrvata in Srba“ z besedami: „Matica Slovenska ima nalogo oživiti vse kulturne sile brez dogmatičnih prejudicij“. Ali zato je bilo treba razbiti Slov. Ljudsko Stranko?

Po Pogačnikovem shodu v Radovljici. Na shodu so govorili c. kr. polkovnik Pogačnik, primarij deželne bolnice dr. Gre-

gorič, župnik Lavrič i. dr. Po shodu vpraša nekdo kmeta, ki je te gospode poslušal, kaj so govorili. Kmet na to: Bilo je samo zabavljanje, da je dr. Šusteršič vsega slabega kriv. Meni se le čudno zdi, kje so bili drugi, če je le dr. Šusteršič vse naredil. Čudno se mi tudi zdi, da zdaj govore o gospodarskih razmerah in o rekvizicijah, ko je že vse pobrano! Prej bi bili prišli, dokler je še kaj bilo. Takrat teh gospodov ni bilo blizu, da bi nas bili reševali.

Z Notranjskega se nam piše: Tu zopet popisujejo žito, žitne izdelke in fižol. Tu na Notranjskem se komisijonarji vedno menjavajo, zmirom strožji nastavljajo — jim tudi ni treba vojaške sukne nositi. Nihče pa ne more kaj prida izslediti, ker kjer nič ni, ni kaj vzeti. A komisijonarji so tudi brihtne glavice. V neki vasi na Notranjskem je g. komisijonar nekemu kmetovalcu določil po milosti 10 kg fižola za seme, ko ga je vendar vsako leto vsadil 5—6 mernikov! To se pravi iz kmeta in sploh iz vsega se norčevati. In kmet naj ima potem še kaj veselja do obdelovanja zemlje. Kmet kmeta — to bodi naše geslo!

Izjava. Občinski odbor v Črnem vrhu, okraj Ljubljana, je v svoji seji dne 14. svečana 1918 sklenil naslednje: 1. „Občinski odbor v Črnem vrhu se soglasno pridružuje izjavi za deklaracijo z dne 30. maja 1917, kakor so jo podpisale vse stranke.“ 2. „Deželnemu odboru izraža občinski odbor neomajljivo zaupanje in zahvalo za vse usluge in zasluge ozir. Črnovrške občine.“

Josip Trobec l. r., Janez Dolinar l. r., Anton Sova l. r., Anton Golc l. r., Janez Košir l. r., Ignacij Buč l. r., Jožef Nartnik l. r., † Janez Osredkar, † Janez Mrzlikar, † Martin Debeuc, podpisal Jakob Benedičič, zapisnikar in odbornik.

Simon Gregorčič v vojni izdaji. Ljudje so si Simon Gregorčičevo navodilo „Skrbi zase, ljubi brata“, v vojni prirojili po svoje: „Srbi za se, lupi brata.“

Tudi ženstvo občine Dobrova pozdravlja toplo deklaracijo 30. majnika 1917, po kateri upa da doseže Jugoslovansko samostojnost pod našo slavno habsburško dinastijo. Z vsem srcem se zahvaljujemo Njegovi Svetosti sv. Očetu Benediktu XV. in presvitlemu cesarju Karolu za njuno očetovsko delovanje za mir med narodi. Dobrova, 6. februarja 1918. Tej izjavi sledi 230 podpisov.

Ornigove deputacije, ki naj bi pri cesarju protestirala proti zahtevam Slovencev, cesar ni sprejel. Listi poročajo, da je baje cesar dejal, da svojih najboljših polkov ne pusti žaliti.

Glavno uredništvo „Slovenca“ je prevzel, kakor poroča „Slov. Narod“, dr. Izidor Cankar. Ta gospod je v svojem „Dom in Svetu“ priobčil sliko, s katero napada dež. odbor, ker skrbi v prvi vrsti za kmeta.

Legitimacije za vožnjo po železnicah. „Prager Tagblatt“ poroča: Potovanje po železnicah bo dovoljeno zopet le z legitimacijami političnih oblasti kakor ob času mobilizacije. Ta omejitev v osebnem prometu postane v n. j. krajšem času pravomočna. V železničarskih krogih vedo, da bodo o tem obvestili vse postaje brzojavno.

Češki narodni davek. Čehi nameravajo vpeljati posebni „narodni davek“: 10 vin. na mesec na vsakega Čeha. Če bi po 10 v. plačalo na mesec le milijon Čehov, bi znašalo to že 100 000 K na mesec.

Vojaška policija v Zagrebu je aretirala v enem mesecu radi tatvin in prestopkov proti javni varnosti nad 580 oseb. Tudi v Ljubljani imamo sedaj poleg državne še posebno vojaško policijo.

Umrl je na Dunaju akademski kipar Hugo Haerdtl, star 72 let. Rojen je bil v Dvoru na Kranjskem.

Mesto venca na krsto pokojnega ravnatelja Ivan-a Traven je darovala „Ljudska posojilnica“ K 500— za oslepele vojake, ter ta znesek nakazala deželnemu odboru kranjskemu. — Deželni glavar dr. Iv. Šusteršič je namesto venca na krsto pokoj. ravnatelja g. Iv. Traven daroval 100 K odboru za „Vojne domove“ v Ljubljani.

Stoletnica hrvaškega pesnika Preradovića! Letos praznujejo Hrvatje stoletnico po rojstvu pesnika Preradovića. Književna društva pripravljajo proslavo njegovega spomina.

Promet po zraku v mirnem času bo organiziral avstrijski Lloyd. V Nemčiji so tozadevna predela v rokah „Nemške banke“. Promet z zrakoplovi se bo vršil od Hamburga v Carigrad preko Berolina, Draždan, Prage, Dunaja, Budimpešte, Belgrada in Sofije. Po zraku se bo vozilo z Dunaja v Trst samo tri ure.

Sleparije s krušnimi in sladkornimi kartami. Te dni je tržaška tajna policija našla tajno tiskarno, kjer so se tiskale karte za kruh in sladkor. Imeli so stroj, ki so nanj lahko na roke natisnili 800 kart na uro. Zlasti radi so tiskali sladkorne karte, katere so prodajali po 6 K 50 vin. eno. Tudi v Ljubljani so prišli na sled velikim sleparijam s sladkornimi kartami. Več oseb je tiskane karte kradlo, in jih opremilo s ponarejenimi pečati. Take karte so po ljubljanskih kavarnah prodajali po 3 K 50 vin.

Gospodarstvo.

Ljubljana brez mleka. Ljubljana je v silni katastrofi. Dojenčki nimajo mleka. Od „Mlekarske zveze“ kljub vsej obširni režiji, ki jo ima ta zavod, dobi mestna aprovizacija sedaj le 30 litrov mleka na dan, neki privatni podjetnik ga pa daje 16 litrov. Razume se, da to ni kmetova krivda, ker kmet ob draginji krmil in obleke ne more dati mleka po 44 vin. liter. Mestna aprovizacija je sklenila pod roko plačevati liter mleka za dojenčke po 8 vin. dražje, je pridobila nekaj kmetov, ki so v svojo škodo pristali na to ceno. Okrajno glavarstvo pa je te kmete za dobroto mestu prejelo in jih ker so prestopili maksimalne cene, kaznovalo vsakega po 30 K. Mestna aprovizacija se je pritožila na dež. vlado in se sklicevala na bedo umirajočih dojenčkov, a pomagalo ni nič. Gospodje pri zelenih mizah so bili neizprosni. Kmet bodi kaznovan — dojenčki pa nimajo mleka. Na tak način se vendar ne skrbi ne za kmeta in ne za meščana. Tu je treba postopati po resničnih razmerah, ne pa po suhih neutemeljenih številkah, po katerih je ceno mleka določil kak nevešč birokrat! Naj bi naša „Kmetijska družba“ sklicala enketo, kako se v dobrem sporazumu po

primerni ceni preskrbi mleko za ljubljanske dojenčke.

Oddaja premoženja v Nemčiji. „Tägliche Rundschau“ piše, da je dobila ideja o splošni oddaji premoženja že precej jasne oblike. Oddaja se ne izvrši takoj po vojni, temveč nekaj časa pozneje. Razdelili jo bodo najbrže na 15 let. Znašala bo k večjemu 10 oštikov.

Uniforme iz papirja so dobili železniški in poštni uslužbenci na Ogrskem. Taka obleka velja 36 do 40 kron in se jo lahko šestkrat opere.

Uvoz Rusije leta 1913 v Avstrijo je znašal okroglo 200 milijonov kron. Najvažnejše stvari so se uvažale k nam iz Rusije kakor sledi: žita in stročnatin za 18'8 milijonov, semenja za 20'1 milijona, jajec za 60'7 milijona, prediva za 31'6 milijonov kron. Znatne zneske je dosegel tudi uvoz kož, otrobov in lesa. Naš uvoz na Rusko je znašal v letu 1913 okoli 100 milijonov kron in so to bili povečini industrijski izdelki.

Verioizpovedi na Ogrskem: Po zadnjem ljudskem štetju je od ogerskega prebivalstva 10,806.764 = 52'1% rim. katoliške, 2,014.470 = 9'7% grško-katoliške, 2,970.185 = 14'3% grško-vzhodne verioizpovedi; reformirancev 2,602.545 = 11'5%, evangeljcev 1,331.509 = 6'4%, unitarcev 73.601 = 0'4%, in židov 928.621 = 4'5%. Na ostale verioizpovedi odpade 0'1% vsega prebivalstva.

Poštna hranilnica obstoji zdaj že 34 let. Izdala je svoj obračun za l. 1916. Promet neprestano raste. Naredila je čistega dobička v letu 1916 za 25,591.659 K. Ves znesek gre v rezervni zaklad za čekovne vloge, katerih je skoro poldruga milijarda kron.

Državni zbor.

Dunaj, 27. svečana 1918.

Poslanci se pač ne zanimajo za tisto, kar se godi v zbornici. Zaradi lepšega se je raztegnila razprava o fidejkomisni predlogi in se pričela razprava o predlogi fosfatnih gnojih. Ob dveh se je imela končati seja, tisti hip se pa oglasi na prvi galeriji častnik: „Gospod, predsednik prosim za besedo...“ Predsednik Gross se ozre tja, a potem hitro pobegne iz dvorane. Tako se je rešil iz situacije. A častnik potem brez dovoljenja govori in poslanci se obrnejo proti galeriji. Dejal je, da govori kot Nemeč k Nemcem in jim priporoča, da se sprijaznijo s Srbo-Hrvati, ker so odlično ljudstvo. Sam že pet let služi v nekem srbo-hrvatskem polku in je spoznal vrline tega naroda. Konec prizora so naredili sluga, ki so ga odstranili z galerije. — Živahneje je v klubih in ministrskih sobanah. Dela se večina za proračunski provizorij in vojne kredite. Stik s

strankami v svrhu dogovora je postal težavnejši, ker so nemški radikalci — brez vednosti in proti volji drugih nemških strank — sklenili, da se Nemci ne morejo pogajati s Čehi in Jugoslovani.

Poljaki so naenkrat na čelu opozicije in skušajo izkoristiti Čeha in Jugoslovane pred vsem za svoje namene. Kakor se vidi, so tudi revidirali klubov sklep, da več ne občuiejo z vlado, zakaj danes je načelnik poljskega kola že konferiral z ministrskim predsednikom. Tudi cesar sprejema zastopnike opozicijskih klubov. Vse dela na to, da se najde večina. Vlada in cesar z ozirom na potrebe države in ne glede na sovražnike, poslanci pa za-to, da ostane zbornica in tiste ugodnosti, ki jih imajo ako zbornica obstoja. V jugoslovanskem klubu doslej še ni soglasja. Sedaj prevladuje še radikalnejša struja. Na kak način jim bodo zobe populili, bomo že videli. Opozicijske stranke skrivajo svoje karte dokler morejo.

V časopisih se pojavljajo glasovi o ustavnih spremembah. Otročeje je misliti, da se ustavne spremembe v avstrijski polovici monarhije morejo izvršiti v tej zbornici. Mogoče je, da vlada kaj obljubi ali morda celo kake primerne predloge predloži, toda vsak, ki pozna naš parlament in naše razmere, ve da se nič ne zgodi. Žalostno sicer, ali res je, da so ustavne izpremembe mogoče le, ako se parlament odrine in se izven parlamentarnim potom navzlic viku in kriku da vsem narodom kar potrebujejo za svoboden naroden in gospodarski razvoj v okviru monarhije.

Kriza v državnem zboru... Preobrat v politiki Jugoslovanskega kluba?

Dunaj, 26. februarja.

Ostra kriza, v katero je zabredel naš državni zbor, lahko privede do katastrofe za — poslansko zbornico. Govori se v resnih krogih o možnosti razpusta. — Govori se pa tudi, da postaja v Jugosl. klubu čedalje močnejša oportunistična struja in da je zelo lahko mogoče, da glasuje Jugosl. klub — za vojne kredite. To vest, ki je razširjena v zelo resnih političnih krogih, beležimo s potrebno reservo. Toliko je pa gotovo, da se je v Jugosl. klubu pojavila od vsega početka oportunistična struja, ki je zavzemala stališče, naj označuje deklaracija z dne 30. maja 1917 le nekaj ideal, za katerim stremimo — klub pa naj se poda na pot realne parlamentarne taktike. Toda pretežna večina kluba je doslej to odklanjala. — Kako bo sedaj, pokaže najbližja bodočnost! — Kriza bo v torek odločena.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Šelenburgova ulica št. 1.

==== izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje ====

financira vojaške dobave in aprovizijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.